

5. Палієнко М. Г. Евристика джерелознавча. *Джерелознавство історії України* : довідник / Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка, каф. архівознавства та спец. галузей іст. науки, НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського ; редкол.: Варшавчик М. Я. (голова), Боряк Г. В., Войцехівська І. Н. та ін. Київ, 1998. С. 43–44. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Dzhereloznavstvo_istorii_Ukrainy_Dovidnyk/ (дата звернення: 14.10.2024).

6. Словник енциклопедичний. *Велика українська енциклопедія* : електрон. версія. Київ : Енциклопед. вид-во : Ін-т програм. систем НАН України, 2015–2024. URL: https://vue.gov.ua/Словник_енциклопедичний (дата звернення: 14.10.2024).

КОНЦЕПЦІЯ ДУХОВНОСТІ У ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДАХ ІОАНИКІЯ ГАЛЯТОВСЬКОГО

Т. Д. Кочубей, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

Під час дослідження персоналій досить вагомим і доступним є електронний інформаційно-бібліографічний ресурс Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського «Видатні педагоги України і світу», який наповнюється у межах наукового дослідження «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (2023–2024) під керівництвом доктора педагогічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України Л. Д. Березівської [1]. У цьому контексті привабливою є постать Іоаникія Галятовського (бл. 1620–1688) – професора і ректора Києво-Могилянської колегії, богослова і проповідника. На його погляд, духовності можна досягти завдяки вірі, вивченню священних текстів, а також у процесі самопізнання, заглиблення суб'єкта у свою «внутрішню» природу [2].

Як зазначає І. Соломаха у праці «Співвідношення правди та істини у житті людини за трактуванням Іоаникія Галятовського», людина сама обирає свій шлях, свій спосіб життя і Бог нікого не примушує йти шляхом досягнення вищої духовності і пізнання істини [3]. Христом духовності І. Галятовський вважав моральну чистоту та наголошував на тому, що душевна чистота вічна. Для педагогічних поглядів ученого були притаманні такі моральні категорії, як: от: доброта, правдивість, гуманізм, альтруїзм. Адже, саме на основі цих категорій формуються такі духовні якості особистості, як чесність, гуманне ставлення до інших, людяність.

Про високу освіченість та ерудицію свідчить наведений М. Ф. Сумцовим обширний список авторів (богословів, філософів, істориків, письменників) прочитаних І. Галятовським. Він і сам автор багатьох праць – збірника «Ключь разумѣнія», який за його життя неодноразово видавався у Києві (1659, 1660) та Львові (1663), «Месія Правдивий» (1668, 1672, 1669) – твір патріотичного характеру, спрямований на захист християнства та інші. Педагогічна спрямованість творів І. Галятовського була зумовлена такими факторами як боротьба українського народу за соціальне визволення, національну незалежність, прагнення культурно-ідеологічної рівноваги з католицькою та протестантською Європою. Перераховані фактори зумовили появу нових

завдань перед проповідником – утвердження у вірі і моральному наставлянні прихожан.

Список використаних джерел

1. Berezivska, L. D., Pinchuk, O. P., Hopta, S. M., Demyda, Y. F., Sereda, K. V. Creation of information and bibliographic resource «outstanding educators of ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities. *Інформ. технології і засоби навчання = Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Т. 87, № 1. С. 1–17. <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825>
2. Іоаникій (Йоаннікій) Галятовський (бл. 1620 – 1688) / підгот. Демида Є. Ф. *Державна науково-педагогічна бібліотека імені В. О. Сухомлинського*. URL: <http://surl.li/izxxlw>
3. Соломаха І. Співвідношення правди та істини у житті людини за трактуванням Іоанікія Галятовського. *Сіверянський літопис*. 2003. № 5–6 (53–54). С. 143–149.

ПЕРСОНАЛІЇ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНОГО БІОГРАФІЧНОГО СЛОВНИКА «ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)»: ЦИФРИ І ФАКТИ

О. П. Міхно, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, директор Педагогічного музею України, провідний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

У межах виконання наукового дослідження «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (2023–2025) (науковий керівник – Л. Березівська) триває робота наукових співробітників відділу педагогічного джерелознавства та біографістики ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського над енциклопедичним біографічним словником «Педагоги України (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.)», який побачить світ 2025 р. Наведемо деякі цифрові та фактологічні показники щодо педагогічних персоналій, які будуть представлені у словнику, спираючись на публікації авторів біографічних довідок (1-4).

1. **Хронологічні межі.** Словник охоплює діячів другої половини ХІХ – початку ХХІ ст. й відображає ключові етапи розвитку української освіти й педагогічної думки в умовах різного політичного устрою: періоди перебування України в складі Російської та Австро-Угорської імперій, Української революції 1917–1921 років, Української РСР, відновлення незалежності України в 1991 р.

2. **Кількість персоналій.** Подано біографічні довідки про 320 педагогів, які працювали на всіх рівнях освіти – дошкільна, початкова, середня, вища, а також освіта дорослих, освіта для осіб з інвалідністю; представлені також дитячі письменники.

3. **Хронологія народження персоналій** охоплює період у 160 років і розпочинається з 1803 р., коли народився Олександр Духнович (1803–1865), і завершується 1963-тім – роком народження Галини Васьківської (1963–1921).